

'Geen reden voor klimaatpaniek. Stop met ineffectief klimaatbeleid'

Klimaatverandering is een probleem, maar zeker niet het enige probleem en het betekent ook niet het einde van de wereld, stelt de Deense politiek wetenschapper Bjørn Lomborg. 'We moeten goed nadenken over hoe je een euro besteedt, en of die elders niet meer oplevert.'

Lomborg gelooft wel in klimaatverandering zelf, maar niet in het huidige beleid. Foto: Tim Dirven

Wie is Lomborg?

- Bjørn Lomborg (1965) is oprichter en directeur van de denktank Copenhagen Consensus Center.
- Hij werd internationaal bekend met zijn controversiële bestseller *The Skeptical Environmentalist* (2001). Daarin betoogt hij dat de huidige maatregelen in de strijd tegen klimaatveranderingen te duur zijn en weinig zullen helpen. In plaats van te proberen de uitstoot van CO₂ op korte termijn te beperken, moeten we ons volgens hem richten op adaptatie en oplossingen op lange termijn.
- Lomborgs boek ontketende een storm van kritiek in de media en onder klimaatwetenschappers. In zijn thuisland Denemarken werd hij door een groep wetenschappers aangeklaagd wegens 'wetenschappelijke oneerlijkheid'. Het voornaamste kritiekpunt was dat Lomborg alleen gegevens gebruikte die hem uitkwamen. Lomborg verdedigde zich uitgebreid tegen alle kritiek.

Bosbranden in Californië, overstromingen in Italië en Frankrijk, smeltende poolkappen op Groenland en hittegolven in Siberisch Rusland. Voor veel klimaatbezorgden is het vijf voor twaalf als het gaat om klimaatverandering. Of misschien zelfs al vijf over twaalf.

GroenLinks en D66 spreken van een klimaatcrisis, Greenpeace van een catastrofe en klimaatactivist Greta Thunberg denkt dat de wereld aan de vooravond staat van massale uitsterving. Extinction Rebellion heeft er zelfs een getal op geplakt: 6 miljard mensen zullen aan het eind van deze eeuw zijn gestorven als gevolg van de effecten van de opwarming van de aarde.

Onzin, zegt Bjørn Lomborg in een gesprek met het FD. Het gaat op heel veel vlakken beter met de wereld dan ooit tevoren; minder honger, minder ziekten en minder armoede. Zelfs het aantal dodelijke slachtoffers door klimaatverandering is nog nooit zo laag geweest.

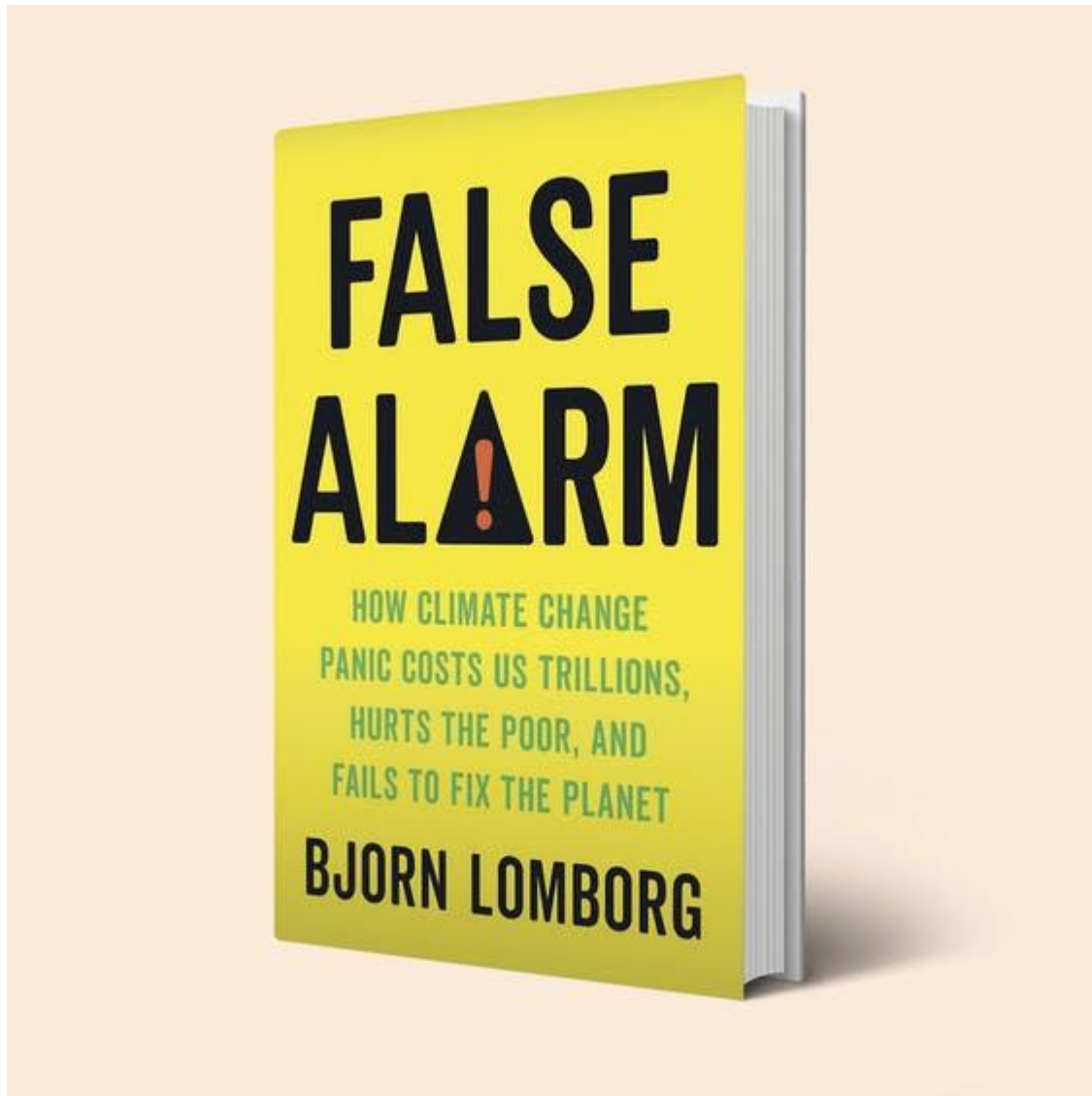
De Deense politiek wetenschapper, door Time Magazine ooit uitgeroepen tot een van de invloedrijkste mensen op aarde, is oprichter en directeur van het Copenhagen Consensus Center. Dat is een denktank die zich richt op grote wereldproblemen, zoals gezondheidszorg, armoede en klimaatverandering, en die die vraagstukken met een economische kosten-batenanalyse probeert op te lossen. Met andere woorden: waar bereikt een schaarse dollar of euro het grootste positieve effect. Moet je je vooral richten op ziekten als ebola, die in het nieuws komen, of op malaria, dat veel meer slachtoffers maakt, maar minder mediageniek is? Het laatste, is de overtuiging van Lomborg.

De 55-jarige Deen kijkt met een even rationele blik naar het aanpakken van klimaatverandering. In zijn nieuwste boek *False Alarm, How Climate Change Panic Costs Us Trillions, Hurts the Poor, and Fails to Fix the Planet*, dat afgelopen zomer verscheen, zet hij zich af tegen de heersende opinie dat we letterlijk koste wat kost klimaatverandering moeten proberen tegen te gaan, en tegen paniekzaaij over de mogelijk catastrofale gevolgen van klimaatverandering.

‘Ons klimaatbeleid is al dertig jaar ineffectief, toch gaan we ermee door’

De huidige aanpak van klimaatverandering heeft volgens hem geen enkel effect op het terugdringen van CO₂ en het beperken van de temperatuurstijging op aarde. Hij leidt daarentegen wel tot enorme geldverkwisting en het remmen van economische ontwikkeling in vooral ontwikkelingslanden.

Daarom is het volgens hem beter om geld te investeren in onderzoek en ontwikkeling van energietechnologieën die in de toekomst wel een schaalbare en kosteneffectieve oplossing kunnen bieden voor de effecten van klimaatverandering. Want klimaatverandering is volgens hem wel degelijk een probleem, maar niet het enige probleem.

False

Alarm, Bjørn Lomborg, Ingram, €28,99

Lomborg heeft er inmiddels bijna een dagtaak aan om te proberen kritiek op hem en zijn boek uitgebreid te weerleggen. Hij is wel wat gewend. Zijn eerste klimaatboek uit 1998, *The Skeptical Environmentalist*, waarin hij stelde dat fenomenen zoals overbevolking en delen van de opwarming van de aarde, niet worden ondersteund door harde statistische data, werd ook bejubeld en verguisd.

In zijn nieuwste boek richt hij zijn pijlen vooral op het in zijn ogen ineffectieve klimaatbeleid.

Veel landen investeren in hernieuwbare energie om het klimaatprobleem aan te pakken. Waarom is dat een slecht idee?

‘Wat we de afgelopen dertig jaar hebben gedaan heeft niet gewerkt. Kijk naar het vorig jaar verschenen rapport van het milieuprogramma van de Verenigde Naties. Dat heeft in de media nauwelijks aandacht gekregen, maar daarin staat dat het huidige wereldwijde emissieniveau van broeikasgassen, ondanks miljarden aan investeringen in duurzame energie, bijna exact hetzelfde

is als het niveau dat tien jaar geleden werd voorspeld voor een scenario waarbij er geen nieuwe klimaatmaatregelen zouden zijn genomen.

Uiteindelijk zullen elektriciteitsprijzen omhooggaan en gaan mensen zich verzetten. Dat zag je al gebeuren. Kijk naar de Gele Hesjesprotesten in Frankrijk toen president Macron de brandstofprijzen wilde verhogen met een groene belasting.'

Als het huidige beleid in uw ogen niet werkt, waarom gaan politici er dan toch nog steeds mee door?

'Klimaatverandering is een prachtige mogelijkheid voor politici om een geëngageerd verhaal te houden. Heel veel mensen vinden klimaatverandering ook een groot probleem, maar bijna niemand gedraagt zich ernaar. Meer dan driekwart van de Amerikanen bijvoorbeeld maakt zich grote zorgen over klimaatverandering, maar een meerderheid van hen is niet bereid er meer dan \$24 per jaar voor uit te trekken.'

Lomborg benadert het klimaatprobleem consequent vanuit de economie. Wat levert elke dollar aan maatregelen op voor het beoogde doel? Is dat een goed bestede dollar? En wat zijn de kosten als we niets doen?

En dan zijn de geïnvesteerde euro's niet goed besteed?

'De maatregelen die de Europese Unie neemt, klinken heel goed, maar alles wat de EU doet, heeft geen merkbaar verschil op de temperatuur. De EU geeft tot 2050 bijna €100 mrd per jaar uit aan klimaatbeleid en de netto-impact is dat de temperatuur op aarde nauwelijks meetbaar minder stijgt.'

Lomborg schrijft in zijn boek dat uit de best beschikbare onderzoeken blijkt dat de schade van niets doen 3,6% zal zijn van het wereldwijde nationaal inkomen. Een enorme kostenpost dus in absolute bedragen, maar het betekent niet dat de wereld armer zal zijn. 'Het zou slechts betekenen dat het inkomen niet met 450% zal zijn gestegen in 2100, maar met 434%. Dat is natuurlijk een probleem, maar het is duidelijk niet catastrofaal.' Het kleine beetje welvaartsverlies rechtvaardigt volgens Lomborg niet de duizenden miljarden dollars die nu wereldwijd worden uitgegeven om klimaatverandering tegen te gaan.

Volgens

Bjørn Lomborg wordt er veel onnodige paniek gezaaid over het klimaat. ‘Het einde der tijden heeft iets opwindends. Het wordt al heel lang voorspeld, maar die voorspellingen komen nooit uit.’ Illustratie: Istock

Wat moeten we dan doen?

‘Stoppen met paniek zaaien, want de mensheid gaat niet ten onder. Het doel de temperatuurstijging te beperken tot 2 graden gaan we niet halen. Het wordt eerder 3 tot 3,5 graden. Over uitgestoten CO₂ uit het verleden hebben we geen controle meer. We moeten ons gaan richten op onderzoek en ontwikkeling van nieuwe energietechnologieën die voor een doorbraak kunnen zorgen en ons in de toekomst van fossiele brandstoffen af kunnen helpen. Een zonnepaneel of windmolen is heel zichtbaar en fotogeniek, en dus aantrekkelijk om in te investeren. Het financieren van bollebozen is veel minder visueel. Maar het is wel heel hard nodig.’

Energieopslag, kernenergie, en het direct uit de atmosfeer halen van CO₂ zijn enkele technologieën waar volgens Lomborg veel in geïnvesteerd moet worden.

Investeren in R&D dat in de toekomst mogelijk iets gaat opleveren?
Daar hebben we toch de tijd helemaal niet meer voor?

‘Dus, omdat we geen tijd hebben, doen we wat we de laatste dertig jaar hebben gedaan en niet heeft gewerkt: blijven investeren in bewezen ineffektieve oplossingen? Het is beter om te investeren in iets wat ons in de toekomst echt van fossiele brandstoffen kan halen.

Je moet ervoor zorgen dat groene energie goedkoper wordt dan fossiele energie. Dat is nog steeds niet het geval, anders zouden ontwikkelingslanden wel massaal overstappen en niet meer investeren in fossiele energiecentrales, zoals ze nu doen. Maak zonne-energie met de bijbehorende back-up goedkoper dan fossiel. Dan zou iedereen het kopen. Geen discussie. We zouden gewoon overschakelen.’

‘De kosten van het klimaatbeleid dalen vooral disproportioneel neer op de armen, omdat de toegang tot goedkope energie wordt beperkt. Energie maakt relatief namelijk een groter deel van het inkomen van armen uit.’

“Het doel de temperatuurstijging te beperken tot 2 graden gaan we niet halen. We moeten ons gaan richten op technologieën die ons in de toekomst van fossiele brandstoffen af kunnen helpen”

U klinkt totaal niet bezorgd over mogelijk onvoorziene effecten van klimaatverandering. We weten simpelweg nog niet alles. Wetenschappers praten over kantelpunten, waarna negatieve effecten elkaar mogelijk heel erg kunnen versterken. Bent daar niet bezorgd over?

‘Het einde wordt al heel lang voorspeld, maar al die voorspellingen komen steeds niet uit. Klimaatverandering zal er altijd zijn. We moeten er zeker wat aan doen, maar op een veel slimmere manier.

Het werkt ook niet om tegen mensen te zeggen “je mag dit niet meer doen” of “je moet zus of zo”. Grote problemen los je niet op door mensen te vertellen dat ze iets moeten laten staan of door dingen duurder te maken.

Los Angeles was in de jaren vijftig een heel vervuilde stad. Zou je dat hebben opgelost door tegen iedereen te zeggen: stop met autorijden. Ga allemaal fietsen? Nee, dat zou nooit hebben gewerkt, omdat de negatieve effecten veel te groot zouden zijn. Wat uiteindelijk wel heeft gewerkt: katalysators in auto’s.’

Lomborg ziet hetzelfde nu gebeuren in veel van de doemscenario’s voor de toekomst. ‘Er wordt paniek gezaaid over de effecten van zeespiegelstijging bijvoorbeeld. Grote delen van landen die onder water komen te staan en honderden miljoenen mensen op de vlucht. ‘Maar die doembeelden gaan er altijd van uit dat de komende tachtig jaar helemaal niets wordt gedaan om gebieden tegen water te beschermen. Dat is natuurlijk niet zo.’

De daadwerkelijke aantallen ‘slachtoffers’ zijn daarom volgens Lomborg een fractie van wat nu soms wordt voorgespiegeld.

De vraag is echter of het bouwen van waterkeringen en het ophogen van dijken niet veel meer kost dan preventieve maatregelen. ‘Nee, uit onderzoek blijkt dat de kosten veel lager zijn dan de kosten om te voorkomen dat de zeespiegel stijgt. Het zijn goed bestede dollars’, zegt Lomborg.

‘Zeker als je ook naast dijken meer gaat kijken naar andere innovatieve methoden; bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan de rivier, zoals jullie in Nederland hebben gedaan.’

Hoe komt het dan toch dat apocalyptische vooruitzichten aanslaan in de media en bij mensen?

‘Het einde der tijden heeft op een rare manier iets opwindends. Het is een soort klimaatporno. Kijk naar de Hollywoodfilms over het einde van de wereld. Een apocalyptisch beeld schetsen geeft je ook de mogelijkheid om heel zwart-wit moralistisch te zijn. Het versimpelt tussen het goede en het kwade. Het laat zien “ik ben goed” en “jij bent fout”.’